

آزمون حضوری

شماره دو

تجربہ | ریاضی | انسانی

رشته انسانی
پایه دهم

مرورنامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

نام درس	مباحث	از صفحه	تا صفحه	مؤلف	ویراستار
جغرافیا (۱)	درس‌های ۱ تا ۴ صفحه ۱ تا ۳۳	۲	۷	علیرضا کاهیدوند	وجیهه سادات مالواجردی

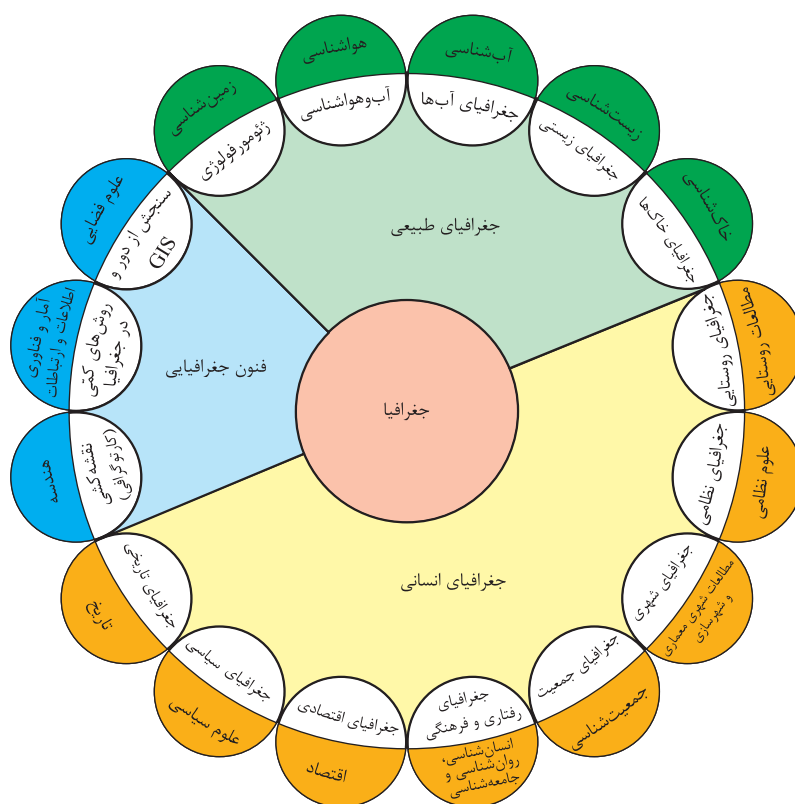

درس ۱: جغرافیا علمی برای زندگی بهتر

مفهوم لغوی: geo (زمین) + graphy (ترسیم و توصیف)
 جغرافیا: تعریف اراتوستن: علم مطالعه زمین به عنوان جایگاه انسان
 تعریف متداول امروزی: علم آشنایی با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آن‌ها در محیط و استفاده از آن در جهت بهبود زندگی

جغرافیا و سایر علوم

● رابطه جغرافیا با سایر علوم دوسویه است. هر دو طرف از یافته‌ها و داده‌های یکدیگر استفاده می‌کنند.

(۱) مکان: محل معینی که بسیاری از فعالیت‌های انسان در آن رخ می‌دهد.

مفاهیم اساسی دانش جغرافیا

(۲) پدیده: واقعیت یا رویداد جغرافیایی محسوس و مشهود که می‌تواند عوارض طبیعی یا انسان‌ساخت داشته باشد.

محیط جغرافیایی

● محیط جغرافیایی از تعامل محیط طبیعی و انسانی به وجود می‌آید.

دو عملکرد انسان در محیط

- مثبت (درک توان‌های محیط و رفع نیازها)
- منفی (داشتن نگاه سودجویانه)

کل‌نگری (دید ترکیبی) در جغرافیا

تعریف: مطالعه همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان؛ به چه دلیل؟ (۱) چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی حاصل از روابط متقابل انسان و محیط (۲) در ارتباط با یکدیگر عمل کردن اجزا و عوامل محیط جغرافیایی

مثال بزنیم؟

- بررسی امکان گسترش فیزیکی شهر با تهیه نقشه شهر (نقشه‌خوانی)
- مطالعه بافت جمعیت شهر برای تخمین میزان رشد آن و امکان مهاجرپذیری (جغرافیای جمعیت)
- مطالعه میزان منابع آب شهر جهت پیش‌بینی امکان توسعه شهر (جغرافیای آب‌ها)

درس ۲: روش مطالعه و پژوهش در جغرافیا

سؤالات کلیدی در جغرافیا

در جغرافیا شش سؤال اساسی وجود دارد که جغرافی‌دان در بررسی‌های خود با آن روبه‌رو است.

سؤالات	توضیحات
کجا؟	● با رکن اساسی جغرافیا سر و کار دارد. — بررسی مکان وقوع پدیده‌ها ● معنی سؤال: این اتفاق کجا رخ داده است؟
چه چیزی؟	● بررسی ماهیت هر پدیده یا مسئله ● معنی سؤال: چه چیزی رخ داده است؟
چرا؟	● بررسی علت وقوع پدیده ● چرا این پدیده به وجود آمده است؟
چه موقع؟	● بررسی روند زمانی موضوعات ● معنی سؤال: چه زمانی این پدیده رخ داده است؟
چه کسی یا کسانی؟	● بررسی روابط متقابل انسان و محیط ● معنی سؤال: چه کسانی یا کدام فعالیت‌ها و برنامه‌های انسانی در این پدیده اثر داشته است؟
چه طور؟	● بررسی سیر تکوین و تحول پدیده ● معنی سؤال: زمینه‌های به‌وجودآورنده این پدیده چیست؟

مراحل پژوهش در جغرافیا

(۱) طرح سؤال و بیان مسئله: به صورت واضح و روشن / عدم استفاده از جملات خبری / توجه به اهمیت پژوهش / بررسی سوابق پژوهش

(۲) تدوین فرضیه: از مراحل حساس / نقش راهنما دارد / پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندانه محقق به مسئله / استفاده از جملات خبری / براساس: میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی

(۳) جمع‌آوری اطلاعات به دو روش:
الف) کتابخانه‌ای: در تمامی پژوهش‌های علمی استفاده می‌شود و شامل نقشه، عکس هوایی و ... است.
ب) میدانی: گردآوری اطلاعات با رفتن به مکان مورد تحقیق و از طریق پرسش‌نامه و مشاهده و مصاحبه انجام می‌شود. (برقراری ارتباط مستقیم)

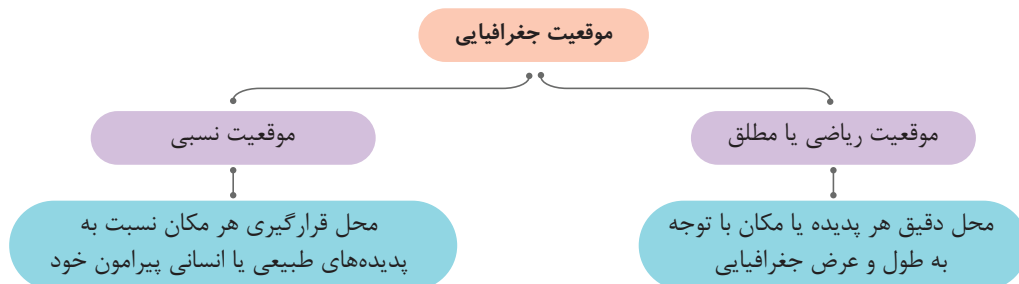
(۴) پردازش اطلاعات: حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط / تجزیه و تحلیل اطلاعات

(۵) نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها: یافتن پاسخ مسئله / تأیید یا رد فرضیه‌ها با ارائه دلایل منطقی و علمی / عدم ناامیدی در صورت رد فرضیه

درس ۳: موقعیت جغرافیایی ایران

– موقعیت جغرافیایی –

هر چیزی بر روی این کره خاکی، وضعیت یا موقعیتی دارد؛ اما بیاید دقیق تر به موضوع نگاه کنیم. برای همین به نمودار زیر توجه کنید:

– موقعیت ریاضی ایران –

● ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی و طول جغرافیایی ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی قرار دارد. ایجاد تنوع آب‌وهوایی / مؤثر در نوع تولیدات کشاورزی و محیط زیست

– موقعیت نسبی ایران –

● موقعیت نسبی هر کشور، محل قرارگیری آن کشور نسبت به سایر کشورها، دریاها، تنگه‌ها، کانال‌ها، خلیج‌ها و ... است.
● حالا موقعیت نسبی ایران را به صورت گزیده در این جا برایتان آورده‌ایم و برای نمونه به اهمیت و جایگاه خلیج فارس، تنگه هرمز، دریای عمان و خزر می‌پردازیم.

موقعیت	توضیحات و دلایل اهمیت
خلیج فارس	(۱) نقش ارتباطی بین سه قاره اروپا، آفریقا و آسیا (۲) بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان (۳) درآمدهای ناشی از صدور و فروش نفت خام: یکی از کانون‌های ثروتمند جهان / کانون توجه صادرکنندگان کالاهای صنعتی و غیرصنعتی (۴) قرارگیری در مرکز و قلب ناحیه سیاسی جغرافیایی جهان اسلام (۵) تسلط بر تمام یا هر یک از موارد بالا، موازنه قدرت جهان را تغییر می‌دهد.
تنگه هرمز	(۱) آبراهه هلالی شکل که آب‌های آزاد اقیانوس هند و دریای عمان را به خلیج فارس متصل می‌کند. (۲) دروازه خروجی نفت خلیج فارس (۳) از مهم‌ترین گذرگاه‌های جهان
دریای عمان	(۱) مجاورت با آب‌های آزاد (اقیانوس هند) (۲) وجود سواحل با قابلیت دفاعی مناسب
دریای خزر	(۱) بزرگ‌ترین پهنه آبی محصور در خشکی جهان (۲) دارای منابع نفت و گاز (۳) تأمین ۹۰ درصد تولید خاویار جهان (۴) دسترسی به بازار مصرف ۳۰۰ میلیون نفری کشورهای آسیای میانه

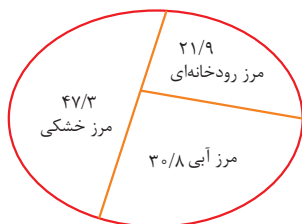
– مرزهای سیاسی –

● مهم‌ترین عامل تشخیص و جدایی هر کشور از کشور همسایه و نشان‌دهنده این‌که سرزمین یک کشور تا کجا امتداد دارد، مرز است.

- مرزهای سیاسی ایران
- ← دارابودن ۸۷۵۵ کیلومتر مرز مشترک با همسایگان
 - ← داشتن مرز خشکی یا آبی با ۱۵ کشور
 - ← طولانی‌ترین مرز: با عراق
 - ← کوتاه‌ترین مرز: با ارمنستان

– مرزهای دریایی و راه‌های آبی –

- این یعنی دسترسی به خطوط دریایی به خاطر مجاورت با دریا و دریاچه‌ها
- دلایل اهمیت: (۱) روابط بازرگانی (۲) ارتباط با سایر نقاط جهان (۳) دسترسی به منابع غذایی، معدنی و سوخت‌های فسیلی
- ایران از جمله کشورهایی است که از طریق راه‌های آبی با کشورهای جهان در ارتباط است.

♦♦ درس ۴: ناهمواری‌های ایران ♦♦

- پراکندگی شهر و روستا در همه کشور یکسان نیست.
- بین ناهمواری‌ها و تراکم جمعیت ارتباط نزدیکی وجود دارد؛ به طوری که در مناطق پایکوهی تعداد سکونتگاه‌ها بیشتر و جمعیت متراکم‌تر است.
- بخش زیادی از سرزمین ما را نواحی مرتفع و کوهستانی تشکیل داده است.

– اهمیت ناهمواری‌ها –

- دلایل اهمیت ناهمواری‌های ایران عبارت است از: (۱) تشکیل اجتماعات انسانی (۲) نوع معیشت مردم (۳) تأثیرگذاری بر تاریخ کشور

نکته

ناهمواری‌های ایران طی دوران اول تا سوم زمین‌شناسی پدید آمده است؛ پیدایش نهایی به اواخر دوران سوم (سنوزوئیک) مربوط است.

